

ישראל כדוגמת הלבנה והכוכבים הנשפעים מהחמה, ולכן מעלתך עלתה על כולנה בסוד
 'אם יהיה נביאכם ה' במראה עליו אתודע בחלום אדבר בו לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן
 הוא' [שם]. **וּבְגִין דָּא, בְּד אֲתַנְלִיָּא אִימָא עֲלָאָה לָךְ, אֲמָרְתָּ**

אור הרשב"י

לבני האדם כפי חוק השכלתם, וכמו שזכרנו
 למעלה.

ג. והנה בהתגבר שפע הנבואה על הנביא,
 יצא מהרגשותיו וחושיו, וישתקע כמו בשינה,
 ותישאר מחשבתו כמחשבת הישן וחולם, ואז
 תימשך לו הנבואה. ואמנם, אפשר שיגיע
 הדבר הזה אל הנביא בעת יקיצתו, על הדרך
 שזכרנו, ואפשר שבשכבו על מיטתו בחלום
 הלילה תימשך לו הנבואה, אמנם על כל פנים
 לא תגיעהו הנבואה אלא אחר היותו חוץ
 מחושיו ומשוקע באותה התרדמה. אמנם,
 אפשר שיקרה הדבר במיעוט זמן וישוב תיכף
 אל מצבו הראשון, אלא שבעת הינבאו יצא
 מן ההרגש וישתקע בתרדמה לשעה, עד
 שיקבל הנבואה.

ד. ואמנם ראייתם של הנביאים אינה כמי
 שרואה את חבריו לפניו, אלא כמי שרואהו
 מאספקלריא, ולא מאחת, אלא כמי שרואה
 מתוך אספקלריות רבות, שנעתק בהן הציור
 מזו לזו, אך הנראה הוא אחד ודאי, ותנועותיו
 נראות מתוך האספקלריות, אף על פי שאין
 מביטים אליו באורח מישור. ולא עוד, אלא
 שאין ראייתם אלא כמי שרואה מתוך
 אספקלריא בלתי מצוחצחת, שאי אפשר לו
 לראות הנושא בברור גמור, כך אי אפשר

[שם] ובביאור מדרגת נבואת משה רבנו
 נעתיק את מש"כ הרמח"ל בדרך ה' חלק ג'
 פרק ה' בהבדל שבין כל הנביאים למשה
 רבינו, עליו השלום

א. הנה במדרגות הנבואה, על דרך כלל,
 יתחלקו לשתיים: האחת – מדרגת כל
 הנביאים, חוץ ממשה רבינו, עליו השלום,
 והשניה – מדרגת משה רבינו, עליו השלום.
 והקדוש ברוך הוא בעצמו חילקם בחילוק זה
 וביאר הבדלם, ככתוב (במדבר יב ו ז): "אם
 יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע בחלום
 אדבר בו, לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן
 הוא".

ב. כלל כל הנביאים, חוץ ממשה, נבואתם על
 ידי מראה וחלום, וכמו שכתוב: "במראה
 אליו אתודע בחלום אדבר בו", והיינו
 שהקדוש ברוך הוא משמש מן החלום החקוק
 כבר בטבעם של בני אדם להיות להם
 לאמצעי להמשיך על ידו הנבואה לנביא. ולא
 שהנבואה והחלום ממין אחד, אלא שהחלום
 הוא דבר הגון לפני חכמתו, יתברך, שיהיה
 אמצעי להמשיך הנבואה על ידו, ולא אמרו
 חכמינו, זכרונם לברכה (ברכות נו ב) "חלום
 אחד מששים בנבואה" אלא מצד היות בו
 הגדה והודעה, למעלה מגדר ההודעה הרגילה

אור הרשב"י

להם לראות הכבוד, אפילו אחר כל העתקי הציורים הללו, בברור, אף על פי שמה שרואים באמת הוא כבוד, יתברך, ואין בזה ספק אצלם כלל. וגם בכל זה יש מדרגות רבות והבדל בין נביא לנביא, שיש שאספקלריא שלו מצוחצחת משל חבירו, ומשיג ביותר ברור. ואולם הנביא המשיג כל זה משיג הענין לאמתו, דהיינו כי הנה מתברר אצלו, שהמתגלה ומתודע אליו הוא הבורא, יתברך שמו, ומשיג ענין האספקלריא מציאותו וסודו, ומשיג ומשכיל ההשכלות הנשפעות לו באמת ובברור, וכמו שזכרנו למעלה בפרק שלישי. ואמנם כמו שהתודע הכבוד אליו הוא על ידי כל העתקי הציור האלה, כן הידיעות המגיעות לו הן על ידי חידות ומשלים, ובדרך החלום, שהוא האמצעי שעל ידו הנבואה מגעת, וכמו שזכרנו למעלה.

ה. אך נבואתו של משה רבינו, עליו השלום, היא בדרך יותר עליון מכל זה, והוא, לראשונה, שלא היה צריך לצאת מחושי והרגשותיו ולא לחלום כלל, אלא היתה הנבואה מגעת לו עודו במצבו התמידי, וזהו שנאמר בו (במדבר יב ח): "פה אל פה אדבר בו", והיה מתגלה לו הענין כמי שרואה מתוך אספקלריא אחת לבד, והיא עצמה מצוחצחת. וכן הידיעות היו מגיעות לו בבירור, ולא על ידי חידות, והוא שנאמר (שם): "ומראה ולא בחידות". ואולם גם לו היה הכבוד מתגלה כפי מה שאפשר לו לקבל

וכמי שדיוקנו מצטייר בתוך המראה, כי זולת זה אי אפשר לאדם שישגי את בוראו, אבל היה בדרך שלפחות הציור ההוא היה משיגו כולו ובברור, כמי שרואה באספקלריא מצוחצחת ומאירה שאין עיכוב לראייתו, ועל זה נאמר (שם): "ותמונת ה' יביט", כי אותו הציור המצטייר, שהוא התמונה, היה מביט אותו יפה יפה; מה שאינם כן שאר הנביאים, שאפילו אותו הציור לא היה אפשר להם שיעמדו עליו היטב. והנה מתוך הציור שהיה משיג, היה משכיל השכלה גדולה וברורה מאד יותר מכל שאר הנביאים, וכמו שזכרנו. ו. ועוד הבדל היה בין שאר הנביאים למשה, ששאר הנביאים לא היה בידם להינבא בכל שעה, אלא בשעה שהיה הבורא יתברך שמו, רוצה היה משרה שפעו עליהם ומתנבאים, אך משה רבינו, עליו השלום, היה הדבר תלוי ברצונו והיה מסור בידו להתקשר בו, יתברך, ולהמשיך אליו הגילוי כפי הצורך. ועוד, ששאר הנביאים לא היו משיגים אלא ענינים פרטיים, מה שהאדון, ברוך הוא, היה רוצה לגלות להם, אך משה רבינו, עליו השלום, זכה שיגלו לו כל סדרי הבריאה, וניתן לו רשות לחקור את הכל ולחפש בכל, ונמסרו בידו כל המפתחות שלא נמסרו לבן אדם מעולם, והוא מה שאמר הכתוב (במדבר יב ז): "בכל ביתי נאמן הוא", וכן נאמר (שמות לג יט): "אני אעביר כל טובי על פניך".

ז. והנה הנביאים כולם, כמו שהיו משיגים הציור שהיה מצטייר להם מן הכבוד, כמו

(שמות א) אֲסוּרָה נָא וְאַרְאֶה אֶת הַמְּרָאָה הַגְּדוֹל הַזֶּה מִדּוֹעַ
 לֹא יִבְעַר הַסֶּנֶה. בְּגִין דְּאִיהִי רַחֲמִי, אֶתְמַר בָּהּ לֹא
 יִבְעַר הַסֶּנֶה וּמִשּׁוּם כֹּךְ הַתְּגַלְתָּה עֲלֶיךָ אִמָּא עֵילָאָה בִּינָה בְּמִרְאָה הַסֶּנֶה וּבִזְהָ אִמְרַת

אסורה וגו', דהיינו שזה המראה הגדול הוא דבינה, ומאחר שהיא רחמים ודיניה ממותקים
 נאמר בה 'לא יבער הסנה' כי אין בה את אש הדין[שסג].

אור הרשב"י

(ספרי במדבר יב ח): "מראה דיבור", שאינו
 מראה הכבוד באמת, אלא מראה שמצטייר
 מכח הדיבור, שהוא כענין הציור המצטייר
 באספקלריא, וכמו שזכרנו למעלה, שעל ידו
 משיגים פרטי ענינים בסודות אלהותו,
 יתברך, ובריאתו והנהגתו, וכמו שביארנו.
 [שסג] כי אין הדין נמתק אלא בשורשו
 וכדאיתא בשער הכוונות – דרושי ראש
 השנה דרוש ז' וז"ל: וכלל זה יהיה בידך כי כל
 כפיית וביטול הדינים והתמתקותם אינם אלא
 על ידי שורשם ממש כי הגבורות והדינים
 העליונים הנה הם תמיד ממותקים ומבוססים
 לכן הם עצמם כופים את הדינים הקשים
 ומבססים אותם וממתקים אותם, ולכן אל
 תתמה ממ"ש עתה בעזרת השם איך ע"י
 שרשי ומקורי הדין אנו מבססים וממתקים
 את הדין (והוא מחמת שבשורשם הם בסוד
 אחדות האצילות וע"כ הדין קרוב ביותר אל
 החסד ומשום כך הם ממותקים ביותר).

שזכרנו, והיו משיגים סוד הציור וענינו,
 פירוש – סוד הימצא זה הענין, שיהיה הכבוד
 מצטייר, ואיך נמשך זה, ומה הכוונה בכל זה,
 וכן היו משיגים השכלה אמיתית בסודות
 גדולתו, יתברך, על ידי הציור ההוא, כן היו
 משיגים אמיתת הדבר, שבו, יתברך, באמת
 אין שום ציור כלל, ושאינן הציור ההוא אלא
 דבר נעשה לעיני הנביא כרצונו, יתברך, על
 הטעם הידוע אצלו. ועל דבר זה נאמר
 לישראל (דברים ד יב): "ותמונה אינכם
 רואים זולתי קול", וכן (דברים ד טו): "כי לא
 ראיתם כל תמונה", כי הנה שני הדברים
 השיגו באמת: השיגו תחילה, שאמיתת
 מציאותו, יתברך, אין בה שום ציור כלל
 ועיקר והיא משוללת מכל אלה הדמיונות
 לגמרי, ואחר הידיעה הזאת נתגלית להם גם
 כן תמונה מן התמונות הנבואיות, שעליה
 נאמר (שמות כד י): "ויראו את אלהי
 ישראל". ולזה קראוה חכמינו, זכרונם לברכה

סוד ההוד שניתן למשה רבינו

וְחָמֵשׁ נְהוּרִין אֵית לָהּ, דְּאֵתְקָרִיא וּקְרִי תַחְמָה, עַד

הוֹד והנה לבינה יש חמשה מאורות של חסדים הנקראים קרני חמה

המתפשטים בחג"ת נ"ה דילה בסוד אמא עד הוד אתפשטת, והם סוד קרני ההוד שזכה להם

משה בסוד 'ונתת מהודך עליו' (רמ"ק), וּמִתַּפֵּן עַד הוֹד, הוּוּ נְהוּרִין בְּךָ

רְעִיא מְהִימָנָא, וְהֵאֵי אֵיהּ וְנָתַן הוֹד לְמֹשֶׁה,

לְאַשְׁתְּמוּדָעָא דְבִלְהוּ לָךְ אֶתִּיְהִיבוּ, אֲפִילוּ עַד הוֹד ואלו

החסדים המתפשטים עד ההוד הם היו מאירים בך הרע"מ, [שטו] כי זהו הסוד של ההוד הניתן

למשה, והוא בכדי להודיע שכל החסדים המתפשטים מהבינה כולל החסדים המתפשטים

בהוד דבינה ניתנו לך. וּבְגִין דָּא, פְּנֵי מֹשֶׁה כְּפִנֵי תַחְמָה. וְאַלִּין

חֲמִשָּׁה, סִלְקִין לְחֲמִשִּׁין תַּרְעִין דְּבִינָה ומשום כך נאמר פני משה כפני

אור הרשב"י

זעיר כנ"ל, והנה משה הוא בלאה, וזהו וראית

את אחורי, והדברים מובנים.

והרוצה להרחיב ידיעתו בכדי לידע בפרטות

היכן משה אחוז האם הוא ביסוד אבא או

בבינה או בת"ת או בנצח או בהוד וליישוב

את כל המאמרים הנראים כסותרים זה את

זה יעיין במש"כ באורך בשער רוח הקודש

עם ביאור יראת ה' להר"י סדבון מדרך ב'

ע"א ד"ה ועתה נבאר הפרש מדרגות

הנביאים עד דף ג' ע"א ד"ה הקדמה אחת

ואכמ"ל.

[שטו] ובענין זה איתא באוצרות חיים – שער

רחל ולאה פ"ב וז"ל: ודע כי גם מרע"ה אשר

אמרו עליו בזוהר (פנחס רכ"ג) שהשיג עד

בינה, אינו אלא בלאה הזאת הנמשכת

ממלכות הבינה (שהיא מתלבשת בדעת

דו"א) ונעשית ד' קשר של תפלין, וז"ס (שמות

ל"ג כ"ג) וראית את אחורי הנאמר במשה,

ואמרו ז"ל בגמרא (ברכות ז' א') מלמד

שהראהו קשר של תפלין, גם עניינו לומר כי

לאה העומדת בקשר של תפלין היא רואה

את הזעיר כי היא עומדת ופניה כלפי אחורי